

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

~~NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.~~

(SZTAB GENERALNY)

8244 J2
Poczta polowa 53, dn. 29.X. 1921 r.

Oddział II Informacyjny

Ref "A". № 8959 /II.

D o

ADJUTANTURY GENERALNEJ

NACZELNEGO WODZA.

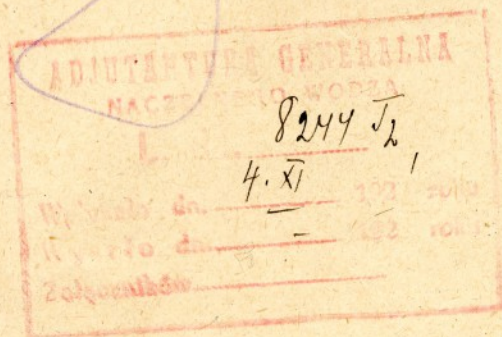
Przedkłada się do wiadomości załączony odpis raportu attaché wojskowego polskiego w Paryżu Nr.8363., dotyczący spraw rosyjskich.-

1 załącznik.

O t r z y m u j ą :

Adjutantura Generalna.
Gabinet Ministra Spr. Wojsk.
Szef Sztabu Generalnego.
Ministerjum Spr, Zagr.

SZEF ODDZIAŁU II. SZT. GEN.

171

BIURA WYWIADOWCZEGO ODBZIAŁU II.

Sztabu Generalnego Ministerstwa Spraw Wojskowych
w Warszawie.

Sprawy rezyjskie. Stosunki handlowe francusko-sowieckie.

Przed paru tygodniami wróciła z Resji nieoficjalna misja senatora France'a, która miała za zadanie zbadać na miejscu warunki handlu wymiennego. Misja ta skonstatowała absolutną niemożność prowadzenia handlu z Sowiecami z powodu braku materiału eksportowego/skóry są jedynym obiektem, który może być eksportowany z Resji, wartość ich jednak nie wynosi 200 miljonów fr./oraz zbyt wielkich trudności transportowych i płatniczych, albowiem rząd bolszewicki żąda uskutoczenia rozrachunków nie w Rydze lecz w Pietrogradzie.

Jednocześnie jednak niektóre kręgi handlowe francuskie starają się nawiązać na własną rękę stosunki handlowe z sowiecką Resją. Aczkolwiek rząd francuski oficjalnie nie popiera tych poczynań, ma jednak podstawy utrzymywać że przychylnie odnosi się do nich, widząc w tem nietyle nawiązanie stosunków handlowych z Sowiecami, co realnie przedstawia obecnie bardzo niewiele, lecz głównie dyskutując te fakty z punktu widzenia przyszłych stosunków w nową Resją.

Rząd francuski czuje, że jest na tym polu zdystansowany przez inne mocarstwa i robi wszelkie wysiłki, aby nie angażując się zadaleko, nie być jednak zupełnie wyeliminowanym. Tem się tłumaczy, że pomimo pesymistycznego raportu senatora France'a i pomimo aroganckiej odpowiedzi Cziczerina - b.ambasador Noulens nie przerwał swej akcji ratowniczej/antygodowej/, która zresztą była tylko zrećzanie wyzyskiwanym pretekstem dla odegrania w odpowiedniej chwili roli charakteru nietylko humanitarnego, ile politycznego. Podług moich informacji Noulens

poza akcję ratowniczą interesuje się również postępani handlu francusko-
sewickiego, zabezpieczonego przez firmy prywatne. Pozostaje on w kontak-
cie z synem Gerkiego-Pieszkowym, oficerem armji francuskiej, oraz ze Ske-
bielowem, który przyjechał do Paryża z Londynu i Michajkowem/p.rap.Nr.58
5050 z dn.12.VII.r.b./ .0 roli odegranej przez tego ostatniego podczas
pertraktacji rządu francuskiego z Litwinowem w kwestji powrotu do Fran-
cji, internowanych obywateli francuskich donosikiem poprzednie. Podobnie
obecnie Pieszkow, Skebielow i Michajkow starają się uzyskać przez wpływy
Neulensa pozwolenie na przyjazd Krassina do Paryża.

Pertraktacje es-erów z francuzami.

Według otrzymanych przezemnie informacji, które starałem się spraw-
dzić na podstawie informacji z innego źródła i które dały mi potwierdze-
nie tych wiadomości wynika, że obecnie panna Koła z Ouai d'Orsay zwróci-
ły specjalną uwagę na es-erów w związku z dalszymi zamiarami nowej ak-
cji politycznej w Rosji.

Es-erzy zachowują dużą rezerwę w rozmowach o tych pertraktacjach,
które trzymają w tajemnicy, jednakże przed swoimi sympatykami nie ukry-
wają, że przygotowują "akcję doniesłości państwowej". Nawiązanie przez
polityków francuskich rozmów z es-erami, da się wytłumaczyć obecnymi
warunkami. Wszystkie państwa, nawet takie jak np. Anglja, które mniej lub
więcej wierzyły w możność nawiązania z rządem sewickim stosunków han-
dlowych, a następnie i politycznych przekonały się, że z rządem obecnym
nie da się, ani nawiązać tych stosunków, ani zrealizować ich w formie
realnych zysków. W płaszczyźnie tej konkuzji rywalizacja pomiędzy pe-
szczególnymi państwami w kwestji akcji politycznej i handlowej w Rosji
staje się peniekąd bezprzedmiotową, dopóki obecny regime bolszewicki
utrzymuje się w Rosji przy władzy. Rywalizacja ta i konkurencja rozpe-
czną się i będą miały rację bytu po upadku regime'u bolszewickiego i
po ustaleniu w Rosji nowego rządu. Dlatego też obecnie w niektórych ko-
łach politycznych i wojskowych, interesujących się sprawami resyjskie-
mi, wypływa ^{wypływa} ~~znowu zagadnienie obalenia rządu bolszewickiego~~, o czem
przez dłuższy czas nie mówiono zupełnie, pozostawiając to, po porażce
Wrangla, biegowi wypadków. Tym nastroje Ouai d'Orsay tłumaczyłbym obec-
ne rozmowy, które są prowadzone z es-erami, jako jedyną, względnie fran-
kofilską silną grupę na emigracji mającą najwięcej danych do odegra-
nia pewnej roli w Rosji i zabrania głosu w przyszłym rządzie.

Wspomnienie Krasnowa

Wyczułem ten nastrój momentu również w sztabie marszałka Focha czas długiej rozmowy, którą miałem przed paru dniami z pułk. Georges wydziału rosyjskiego. Tutaj jednak zachodzi zasadnicza różnica w ocenie wartości rosyjskich grup politycznych. Sztab marszałka nie ma żadnego zaufania, ani do paryskich es-erów z punktu widzenia ich przyszłej roli w Rosji, ani tembardziej do Kiereńskiego którego nazywają gadałliwym historykiem. Również nie wierzą tutaj w ich frankofilskie uczucia.

Natomiast pułk. Georges ^{nie wyraża ostatecznego} twierdzi, że Sawinkow jest jedyny, który potrafiłby zorganizować Mosję ^{po} i prowadzić politykę rosyjską, uwzględniającą obecne zmiany prawne-państwowe w Europie, zgodną z interesami Francji i przyjazną względem Polski. Zdanie to ma być podzielane również przez marszałka Focha, ale nie przez Quai d'Orsay.

Wracając do akcji tutejszych es-erów należy szczególnie podkreślić kierunek, w którym akcja ta zaczyna się rozwijać.

Es-erzy, którzy dotychczas mało się zajmowali kwestjami wojskowymi i byli przeciwnikami wszelkiej interwencji zbrojnej z zewnątrz, opracowują obecnie pod kierownictwem gen. Jakubowicza i gen. Sideryna projekt utworzenia antybelszewickiej armji na następujących zasadach:

- 1/. Organizuje się w Paryżu kadry sztabu głównodowodzącego, przy czem każdy oddział tego sztabu jest tworzony z tem wyrachowaniem, żeby mógł wydzielić dwie kadry oddziałów sztabowych armji.
 - 2/ Przypuszczalną bazą operacyjną ma być Ryga.
 - 3/. Zasada demokratyzacji armji będzie posunięta do najdalszych granic, wprowadzając przytem surową dyscyplinę według regulaminów francuskich lub amerykańskich/ jeszcze nie jest ustalone/.
 - 4/. kadry armji będą formowane przeważnie z oddziałów kozackich b. armji Wrangla i drogą selekcji z materiału żołnierskiego, internowanego w obozach zach jalców.
 - 5/. Dowództwo, począwszy od dowódców pułków, będzie wyznaczane z uprzednią zgodą es-erowskiego politycznego centrum w Pradze.
 - 6/. Niezbędne zaopatrzenie armji ma być nabyte we Francji.
- K Szef Sztabu Głównodowodzącego ma być b. profesor akademji sztabu generalnego, -gen. Kielczawski, który jest wezwany z Serbji do Paryża.

Podają tymczasem z zastrzeżeniem powyższe informacje o zamiarach wojennych es-erów, szkodliwi aczkolwiek informator mój gwarantował ich rzetelność, doniosę w najbliższym raporcie w jakim stopniu tutejsze koła

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES

PILSUDSKI INSTITUTE ARCHIVES New York

774

wejskowe popierają te poczynania.

Koła rosyjskie i Sawinkow.

Przyjazd Sawinkowa do Paryża był przyjęty w tutejszych kołach rosyjskich nader zimno i nawet wrogo.

Pomimo tego Sawinkow urządził odczyt, na który zaprosił imiennie przedstawicieli różnych grup politycznych, począwszy od es-erów aż do przedstawicieli grupy Burcewa, kolegum ambasaderów/poisków/i grupy finansowo-handlowo-przemysłowej wyłącznie. Najwięcej było przedstawicieli tej ostatniej grupy.

Odczyt był faktycznie sprawozdaniem z działalności w Polsce i przedstawiał obecną sytuację w Rosji według informacji Sawinkowa.

Dyskutując nastrój audytorjum i niechęć wypowiedzieć się wyraźnie w kwestji państw powstałych na kresach Rosji, Sawinkow, mówiąc o całości terytorjum dawnej Rosji, używał wyrażenia "wschodnio-europejska równina", o osiągnięte wresz przeciwny skutek i wywołało duże niezadowolenie:

Mówiąc o swej akcji w Rosji, Sawinkow oświadczył, że pokrył tę "równinę" siecią "zielonej" organizacji opierającej się i werbującej się przeważnie wyłącznie z ludu pod hasłem walki z bolszewizmem i budowy "trzeciej Rosji". Obecnie jednak ta praca organizacyjna, na którą wydał dwa miliony franków jest hamowana w swoim rozwoju z powodu braku funduszy.

Pomimo tego, że odczyt był doskonale wygłoszony i zakończony gorącym apelem do patriotyzmu zebranych żadna grupa nie zdradziła chęci popierania organizacji Sawinkowa, ani moralnie ani materialnie

W swoich następnych próbach porozumienia się z tutejszemi grupami Sawinkow skierował głównie zabiegi swoje w stronę es-erów i grupy finansowo-handlowo-przemysłowej

W rozmowach z es-erami Sawinkow starał się znaleźć punkty styczności i wspólny program w kwestji włościańskiej i dowodził, że ruch "zielony" jest faktycznie żywiołowym ruchem budzącego się wiejskiego ludu rosyjskiego i że on organizuje jedynie i daje odpowiedni kierunek temu ruchowi który zlewa się obecnie z jego organizacją.

W kwestji uznania niepodległości kresów Sawinkow tłumaczył się, że uznanie tej niepodległości jest jedynie czarną koniecznością, która zniknie z chwilą odbudowy Rosji i pod wpływem interesów ekonomicznych, które swoje zrobią, jak również dzięki mierności takich kierowników ruchu niepodległościowego, jakim jest np. Petlura i inni.

Argumenty te jednak nie przekonały es-erów, którzy nie zmienili stanowiska zajętego względem Sawinkowa i jego akcji. Awksientjew, u którego Sawinkow był dwa razy nie przyjął jego, gdy przyszedł do niego po raz trzeci.

Grupa finansowo-handlowo-przemysłowa wypowiedziała się również przeciwko Sawinkowowi.

Sawinkow próbował również nawiązać kontakt z "komitetem" Markotuna występując w rozmowie z nim przeciwko Petlurze, lecz i tutaj rozmowy spękały na niczym.

Z członków "kolegium posłów" Giers wyraźnie występuje wrogo przeciwko Sawinkowowi, Maklakow zaś miał się wyrazić w sposób następujący: "nie podziwiam polityki Sawinkowa, lecz rozumiem ją".

Reasumując powyższe można wywnioskować, że próby Sawinkowa znalezienia wśród tutejszych grup politycznych poparcia, lub co najmniej zjednanie pewnej przychylności dla swej akcji, nie dadzą żadnego wyniku.

Powyższe informacje pochodzą nie od Sawinkowa, lecz z moich źródeł informacyjnych.

Zastępca Attache Wojskowego:

/podpis nieczytelny/

Retmistrz

Za zgodność odpisu:

